

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЖУРНАЛІСТИКИ
КАФЕДРА ВИДАВНИЧОЇ СПРАВИ ТА РЕДАГУВАННЯ

КРЕАТИВНЕ ПИСЬМО
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
підготовки першого освітнього ступеня (бакалавр)
очної (денної) форм здобуття освіти
спеціальності 061 Журналістика
освітньо-професійна програма Журналістика

Укладач: Тяпкіна Наталія Іванівна, к.філол.н., доцент

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри видавничої справи та
редагування

Протокол № 7 від “ 23 ” січня 2024 р.
Завідувач кафедри видавничої справи та
редагування Т.М.Плекханова
(підпис) (ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
Факультету журналістики

Протокол № 6 від “ 24 ” січня 2024 р.
Голова науково-методичної ради
факультету журналістики

(підпис)

Н.В.Романюк
(ініціали, прізвище)

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

(підпис) Т.М.Плекханова
(ініціали, прізвище)

2024 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни
		очна (денна) форма здобуття освіти
Галузь знань 061 Журналістика (шифр і назва)	Кількість кредитів – 5	Обов'язкова
		Цикл дисциплін вибору вищого навчального закладу
Спеціальність 061 Журналістика (шифр і назва)	Кількість годин – 150	Семестр:
		8 -й
Освітньо-професійна програма Журналістика	Кількість змістових модулів – 8	Лабораторні
		22 год.
		Самостійна робота
		128 год.
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів – 16	Вид підсумкового семестрового контролю: екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Креативне письмо» є ознайомити студентів освітньо-професійної програми «Журналістика» із загальнотеоретичними питаннями процесу творення креативних текстів, що передбачає свідоме, цілеспрямоване надбання навичок розуміння творчого процесу, а також роботу над тематичною, фактологічною, композиційною структурами тексту, його лексико-стилістичним оформленням та логікою викладу; набуття практичних навичок оцінки й виправлення рукопису.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Креативного письма» є:

- навчити визначати форми креативного письма та принципи творення текстів та нестандартних жанрів;
- визначати недоліки тексту та шляхи його удосконалення у процесі підготовки до публікації;
- забезпечити оволодіння методикою аналізу тексту;
- закріпити усвідомлення комплексного функціонування системи інформаційних, соціальних, логічних, композиційних, мовних та видавничих норм.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
<p>Компетентності:</p> <p>ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК03. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК08. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК11. Здатність спілкуватися державною мовою.</p> <p>СК01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності.</p> <p>СК03. Здатність створювати медіапродукт.</p>	<p>Методи:</p> <p>Словесні методи (обговорення, робота з підручниками).</p> <p>Практичні методи (практичні і творчі завдання).</p> <p>Логічні методи (індуктивні, дедуктивні).</p> <p>Метод формування пізнавального інтересу (навчальна дискусія).</p> <p>Методи контролю і самоконтролю (усний, письмовий).</p> <p>Самостійно-пошукові методи (індивідуальна робота).</p>
<p>Програмні результати навчання:</p> <p>ПР01. Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі отриманих знань</p> <p>ПР02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції</p> <p>ПР04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел</p> <p>ПР06. Планувати свою діяльність та діяльність колективу з урахуванням цілей, обмежень та передбачуваних ризиків.</p> <p>ПР07. Координувати виконання особистого завдання із завданнями колег.</p> <p>ПР08. Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань.</p> <p>ПР10. Оцінювати діяльність колег з точки зору зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей і досягнень.</p> <p>ПР11. Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою.</p> <p>ПР12. Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, іноземною мовою.</p>	<p>Контрольні заходи: захист творчих завдань; індивідуальне практичне завдання; екзамен.</p>

Міждисциплінарні зв'язки. Курс «Креативне письмо» синтезує знання з цілої низки інших курсів. Так при вивченні інформаційної норми редагування студенти повинні розуміти сутність та природу інформації, знати властивості інформації. Ці питання у повному обсязі розглядаються при вивченні курсу «Теорія масової комунікації та інформації». При написанні креативних текстів студенти повинні орієнтуватися у правових основах державної інформаційної політики, знати норми поведінки, сукупність моральних правил сучасного суспільства та розуміти полірелігійність народу України (релігійні норми), що вивчалось на курсах «Журналістська етика» та «Медіаправо». Дотримання чи порушення логічних норм прямо залежить від законів правильного мислення, що докладно вивчається навчальним курсом «Логічна культура медіатекстів». Питання дотримання лінгвістичної норми у

повному обсязі розглядаються курсом «Українська мова у професійному спілкуванні», «Мовна комунікація у медіа», «Практична стилістика». Курс «Креативне письмо» також пов'язаний із дисциплінами «Філософія», «Психологія». Теоретичні засади функціонування основних питань редагування викладено в курсі «Медіавиробництво».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади креативного написання текстів.

Предмет, структура, завдання курсу “Креативне письмо”. Творчі професії та фахові вимоги до них. Творчість як діяльність людини, спрямована на створення якісно нових, духовних чи матеріальних цінностей (нові твори мистецтва, наукові відкриття, інженерно-технологічні, управлінські чи інші інновації тощо). Поняття натхнення, фантазії та уяви як необхідних компонентів творчості. Психологічний «механізм» протікання акту творчості.

Сучасні тенденції розуміння природи творчості. Творчість та інтелект. Творчість та емоції. Етапи творчості (процес мислення, процес втілення задуму).

Змістовий модуль 2. Розвиток креативних навичок журналіста. Використання різних технік для написання текстів. Мозковий штурм. Метафори та аналогії. Сторітелінг. Правила сторітелінгу. Фрірайтинг. Порівняння та контраст. Питання/відповідь.

ChatGPT та інші ШІ-технології тощо. Умови створення ефективного тексту.

Змістовий модуль 3. Вибір теми та розуміння ідеї тексту

Вибір теми. тематичний аналіз тексту. Розмаїття визначень теми твору. Класифікація тем. Тематичне відхилення як наслідок побічної асоціації читача. Різновиди тематичних відхилень. Тематична організація твору. Модальність текстів. Якість інформації. Новизна інформації. Кількість інформації. Цінність та достовірність інформації. Компресованість інформації.

Змістовий модуль 4. Робота автора з фактологічним матеріалом. Факт у структурі журналістського тексту. Якісні характеристики фактів: правдивість, типовість, соціально-політична значимість, ідейність, точність, доречність. Поняття обсягу фактажу. Класифікація фактів. Фактологічний матеріал як сукупність опорних елементів тексту. Різниця між фактом і фактологічним матеріалом. Способи перевірки точності і достовірності фактологічного матеріалу. Особливості роботи редактора з темою матеріалу.

Змістовий модуль 5. Композиція тексту

Композиційні та рубрикаційні норми редагування. Рубрикація як модель композиційної структури повідомлення. Рубрикаційні норми. Функції та будова рубрик, види рубрик. Види композиції. Оповідна, діалогова, вкладена, циклічна, описова, наукова, ієрархічна, архівна, гіпертекстова, оригінальна, комбінована композиції. Композиційні шаблони та норми. Композиція як системно-структурна організація твору. Характеристика компонентів композиції: композиційні одиниці, композиційні зв'язки. Класифікація композиційних зв'язків: за формою (послідовність, підпорядкованість, незалежність, перехрещення), за семантичним наповненням (часові, причиново-наслідкові, класифікаційні). Основні типи композиційних шаблонів. Особливості застосування методів контролю. Рубрикація як контроль повідомлень великого обсягу.

Змістовий модуль 6. Логічність тексту.

Сутність логічного аналізу тексту. Логосфера. Логічна культура суспільства та особистості, її чинники. Логічна помилка та причини її виникнення. Завдання редактора в оцінці твору з логічного погляду. Закони логіки. Порушення логіки на рівні понять. Поняття та слово. Логічна структура понять. Зміст та обсяг понять. Види понять. Відношення між поняттями. Узагальнення понять. Визначення понять. Класифікація. Види класифікації. Порушення логіки на рівні суджень. Природа суджень. Судження та речення. Судження та питання. Структура суджень. Види суджень. Відношення між судженнями. Порушення логіки на рівні умовиводів.

Особливості функціонування тексту-розповіді, тексту-опису, тексту-міркування.

Стиль мовлення як особливий спосіб, манера організації змісту з метою досягти відповідного результату сприймання повідомлення. Характеристика елементарних стилів мовлення. Поняття тексту як послідовності вербальних знаків. Елементарні види текстів.

Розповідь, опис і роздум як провідні різновиди текстів. Характеристика розповіді, особливості її редагування. Структура розповіді. Основні принципи викладу матеріалу в тексті-розповіді: хронологічний, географічний, тематичний. Способи розповіді: епічний, сценічний. Позиція автора, його мовлення. Специфіка тексту-опису. Побудова тексту-опису. Розмаїття класифікацій описових текстів: аналітичні і синтетичні; статичні і динамічні. Опис в публіцистиці. Специфіка тексту-роздуму. Побудова роздумів, його різновиди (дедуктивні, індуктивні). Стилiстичні особливості роздумів. Помилки в логічній побудові тексту - роздуму. Композиційно-стильові помилки. Жанрова палітра текстів. Особливості редагування медіатекстів інформаційних жанрів.

Змістовий модуль 7. Методи мовностилiстичного аналізу тексту.

Загальна характеристика мовностилiстичного редагування. Завдання лiнгвостилiстичного аналізу тексту. Лексикографічна база редагування. Поняття мовної норми як базовий концепт типології мовних помилок. Норми орфоепії, орфографії (власне орфографічні та невластне орфографічні помилки), словотвору, морфології, синтаксису. Нормативне функціонування значень слів. Точність слововживання. Порядок слів у реченні. Пунктуація. Типологія мовних помилок. Полістилiзм мови ЗМІ. Основні методичні вимоги до аналізу мови і стилю твору. Прийоми видалення типових нормативно-стилiстичних помилок. Співвіднесення між собою синтаксично залежних слів. Встановлення варіантів синтаксичних залежностей. Зв'язок лiнгвістичних норм редагування з психолiнгвістичними характеристиками повідомлень.

Змістовий модуль 8. Робота автора над заголовками.

Заголовок як елемент дискурсної структури, підпорядкований загальному задумові, програмі тексту, що виступає індексом авторської позиції, вказує на ідею. Заголовок як засіб привернення уваги в медіатекстах. Функції заголовка. Типологія заголовків. Три типи зв'язків заголовка із текстом: прямий, асоціативний і змішаний. Рекомендації щодо оформлення заголовків. Робота редактора над заголовковим комплексом. Етапи роботи автора над текстом. Послідовність виконання аналізу власного тексту. Техніки, методики, методи.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього Годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин	Лекційні заняття		Лабораторні заняття, год				Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
			о/д ф.	з/д ф.	о/д ф.	з/д ф.	о/д ф.	з/д ф.			
1	2	3	-	-	6	7	8	9	10	11	12
1	15	2	-	-	2	-	13	-	2	5	7
2	15	2	-	-	2	-	13	-	2	5	7
3	15	2	-	-	2	-	13	-	2	5	7
4	15	2	-	-	2	-	13	-	2	5	7
5	15	2	-	-	2	-	13	-	2	5	7
6	15	4	-	-	4	-	11	-	2	5	7
7	15	4	-	-	4	-	11	-	4	5	9
8	15	4	-	-	4	-	11	-	4	5	9
Усього за змістові модулі	120	22	-	-	22	-	98	-	20	40	60
Підсумковий семестровий контроль екзамен	30						30		30	30	40
Загалом							150			100	

5. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретичні засади креативного написання текстів.	2
2	Розвиток креативних навичок журналіста	2
3	Вибір теми та розуміння ідеї тексту	2
4	Робота автора з фактологічним матеріалом	2
5	Логічність тексту.	2
6	Композиція тексту	4
7	Методи мовностилістичного аналізу тексту.	4
8	Робота редактора над заголовками.	4
Разом		22

6. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Виконання тестових завдань	Навчальний теоретичний матеріал за ЗМ 1 (розділ 3 РП)	Кількість питань – 4, кожна правильна відповідь оцінюється в 0,5 балів.	2
	Практичне завдання	Завдання: дібрати приклади медіатекстів з ілюстрацією творчого процесу	За виконання завдання – 5 б.	5
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2			7
2	Виконання тестових завдань	Навчальний теоретичний матеріал за ЗМ 2 (розділ 3 РП)	Кількість питань – 5, кожна правильна відповідь оцінюється в 0,5 бала.	2
	Практичне завдання	Завдання: написати сценарій програми за заданою темою	За виконання завдання – 5 б.	5
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	2			7
3	Виконання тестових завдань	Навчальний теоретичний матеріал за ЗМ 2 (розділ 3 РП)	Кількість питань – 4, кожна правильна відповідь оцінюється в 0,5 бала	2
	Практичне завдання	Завдання: зробити інфографіку рекомендацій маркетологів щодо написання тексту. Написати текст самореклами.	За виконання завдання – 5 б.	5

Усього за ЗМ 3 контр. заходів	2			7
4	Виконання тестових завдань	Навчальний матеріал за ЗМ 4 (розділ 3 РП)	Кількість питань – 4, кожна правильна відповідь оцінюється в 0,5 бала	2
	Практичне завдання	Виконання практичних завдань за тематикою ЗМ 4. Завдання: написати портретний нарис.	Виконання завдань – 5 б.	5
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	2			7
	Виконання тестових завдань	Навчальний матеріал за ЗМ 5 (розділ 3 РП)	Кількість питань – 4, кожна правильна відповідь оцінюється в 0,5 бала	2
	Практичне завдання	Завдання: проаналізувати тексти сценарію про відомих українців щодо дотримання мовностилістичних норм. дискусії та полеміки.	Виконання завдань – 5 б.	5
Усього за ЗМ 5 контр. заходів	2			7
	Виконання тестових завдань	Навчальний матеріал за ЗМ 6 (розділ 3 РП)	Кількість питань – 4, кожна правильна відповідь оцінюється в 0,5 бала	2
	Практичне завдання	Завдання: написати кінорецензію	Виконання завдань – 5 б.	5
Усього за ЗМ 6 контр. заходів	2			7
	Виконання тестових завдань	Навчальний матеріал за ЗМ 7 (розділ 3 РП)	Кількість питань – 8, кожна правильна відповідь оцінюється в 0,5 бала	4
	Практичне завдання	Завдання: написання та аналіз текстів есе «Моя я».	Виконання завдань – 5 б.	5
Усього за ЗМ 7 контр. заходів	2			9
	Виконання	Навчальний матеріал за ЗМ 8	Кількість питань – 8,	4

	тестових завдань	(розділ 3 РП)	кожна правильна відповідь оцінюється в 0,5 бала	
	Практичне завдання	Завдання: написання тексту казки про життя в університеті	Виконання завдань – 5 б.	5
Усього за ЗМ 8 контр. заходів	2			9
Усього	16			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
Екзамен	Теоретичні завдання	Усна частина екзамену передбачає проходження підсумкового тесту, питання на який формуються за теоретичним матеріалом усіх змістових модулів.	Екзамен складається з відповіді на тестові завдання – до 20 балів. Усього за екзамен можна отримати до 20 балів.	20
	Індивідуальне практичне завдання	Передбачас написання текстів (15 балів): - есе «Моє я» виконати до практичного заняття «Тематичний аналіз тексту» (5 балів); - нарис «Життєва історія» (5 балів), рецензія на запропонований фільм (5 балів), виконати до практичного заняття «Особливості редагування тексту-розповіді, тексту-опису, тексту-міркування» 2. Аналіз запропонованого тексту (5 балів).	Студент може отримати до 20 балів за виконані завдання, які подаються за 10 днів до екзамену. За порушення терміну здачі знімаються 5 балів .	20
Усього за підсумковий семестровий контроль	2			40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Бергер Й. Заразливий. Психологія вірусного маркетингу. Київ : Наш Формат, 2022. URL:

:

https://www.youtube.com/watch?time_continue=2&v=P3VL9kClcjo&embeds_referring_euri=https%3A%2F%2Fknigogo.com.ua%2F&source_ve_path=Mjg2NjY&feature=emb_logo (02.02.2024).

2. Зінссер В. Текст-пекс-шмекс. Київ : Наш формат. 2018. 290 с.
3. Завгородня Л. Основи літературного редагування та коректури : навчальний посібник. Черкаси : Брама –Україна, 2010. 164 с.
4. Капелюшний А. Редагування в засобах масової інформації : навчальний посібник Львів : ПАІС, 2005. 304 с.
5. Ньюзум Е. Гучніше! Як створювати круті подкасти. Харків : Vivat, 2022. 336 с.
6. Снайдер Б. Як блискавично писати живучі тексти. Врятуйте кицьку! Харків : Vivat. 240с.

Додаткова:

1. Дроздова А. В. Авторське редагування художніх творів у системі соціальних комунікацій. Наукові записки Інституту журналістики. 2010. Т. 41. С. 177–179.
2. Завгородня Л. Типологія читача як комунікативно-теоретична проблема. *Стиль і текст*. 2007. Вип. 8. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2133>
3. Карп'юк Я.С.. Літературне редагування у сучасній редакції: фах чи мистецтво? (з досвіду організації роботи редакції в тижневику «Українське слово»). URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=39>
4. Кратасюк Л. Функціонально-змістові типи мовлення як виразник текстової категорії інформативності. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*, 2012. С. 215–218. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/9347/1/48ts.pdf>.
5. Курдюк О. Помилки та їх види. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1556>
6. Павлюк Л. Заголовок у дискурсі мас-медіа : семантико-змістові риси і функціонально-структурні типи. *Теле- та радіожурналістика : збірник наукових праць*. Львівський нац. ун. ім. Івана Франка. Львів, 2010. Вип. 9. Ч. 2. С. 285–293.
7. Різун В. В., Мамалига А. І., Феллер М. Д. Нариси про текст: Теоретичні питання комунікації і тексту. Київ: Київ. ун-т. 1998. 336 с.
8. Тяпкіна Н. Дотримання інформаційних норм у газетних текстах. *Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Филология. Социальные коммуникации»*. 2011. Том 24 (63). № 4. Ч. 1. С.96–99.
9. Тяпкіна Н. І. Літературне редагування: навчально-методичний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Журналістика» освітньо-професійної програми «Видавнича справа та редагування». Запоріжжя: ЗНУ, 2019. 79 с.
10. Швай Р. І. Гуманістичні теорії творчості. *Вісник ВПШ*. Вип. 4, 2010. С. 47–50. URL: <https://visnyk.vntu.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/617>
11. Fromm E. *The Attitude/Creativity and Its Cultivation*. New York: Harper and Row, 1959. 37 с.

Інформаційні ресурси:

1. Вороніна К.О. Сучасні теорії творчості. *Актуальні проблеми психології*. Т.12. Психологія творчості. 2015. Вип. 15. Ч.2. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://appspsychology.org.ua/data/jrn/v12/i15/ii/14.pdf> (31.01.2024).
2. Дутка Ю. Як писати добре: поради від Вільяма Зінссера. URL : <https://tyktor.media/polytsia/iak-pysaty-dobre/> (31.01.2024).